

CERKVENI GLASBENIK.

Organ Cecilijinega društva v Ljubljani.

Izhaja po enkrat na mesec in velja za celo leto z muzikalno prilogo vred 4 krone,
za ude Cecilijinega društva in za cerkve ljubljanske škofije 3 krone.

Vredništvo in upravnništvo Komenskega (Poljske) ulice št. 12.

Leon XIII. in cerkvena glasba.

Spisal monsignore Fr. Walczyński — prestavil J.

(Konec.)

3.

Dne 24. kimavca l. 1884. je izdala kongregacija sv. obredov po naročilu Leona XIII. glede cerkvene glasbe posebno pravilo za vse cerkve na Laškem. To pravilo, ki so ga sestavili najimenitnejši mojstri cerkvenega petja in cerkvene glasbe, daje posebne predpise, ki se tičejo cerkvenega petja in glasbe, vokalne in instrumentalne; poleg tega se ozira ta ukaz posebno na zlorabe, ki so se vrinile v cerkveno petje in glasbo, ter navaja pripomočke, s katerimi bi se zopet povzdignilo propadlo cerkveno petje. Dasi je izdala kongregacija sv. obredov ono določbo zlasti z ozirom na razmere in potrebe laških cerkva, vendar se more in mora ta ukaz razširiti na cerkve celega sveta. In res je uvedlo zelo veliko katoliških škofov to pravilo v cerkve svojih škofij in takrat se je začela že tako težko pričakovana preosnova cerkvene glasbe. Jako lepih sadov je rodila ta preosnova. Jela so se ustanavljati Cecilijina društva, ki se pečajo izključno s petjem in glasbo v cerkvenem duhu in po predpisih svete stolice, zopet je oživilo že zdavnaj zanemarjeno gregorijansko petje, da se je jelo to petje na koru vzorno proizvajati; navdušila je mnogo skladateljev, da so posvetili vse svoje moči in dari izključno le cerkveni glasbi; trudila se je, da neguje ravnotako zanemarjeno ljudsko petje; oživila in okrepila je pa zlasti duha prave katoliške pobožnosti, ki pa ne more biti v cerkvi brez pravega cerkvenega petja in glasbe. In to je zasluga Leona XIII., po našem mnenju morda največja in najimenitniša zasluga na tem polju. Toda nismo še pri kraju z delovanjem Leona XIII. na polju cerkvene glasbe.

4. S tem, da je dal Leon XIII. prvi nagib velikemu delu preosнове cerkvene glasbe, pa ni izpustil te zadeve iz svojih pastirskih rok. Kajti neprestano je zavetnik Cecilijinih društev in jih izdatno podpira pri njih delu. Tako je imenoval sv. Oče bivšega prefekta kongregacije sv. obredov, kardinala Dominika Bartolinija pokroviteljem Cecilijinih društev. Po njegovi nepozabni smrti je poveril to mesto kardinalu Bianchiju in l. 1897. kardinalu Andreju Steinhuberju in jim obenem priporočal, naj se zanimajo z vso vnemo za pre-

ustroj cerkvene glasbe. Kako zelo je naklonjen sv. Oče cecilijinim društvom, priča to, da pošlje ob vsakem večjem in važnejšem shodu udom teh društev svoj apostolski blagoslov.

Poleg tega izraža pri vsaki priliki svoje priznanje in pohvalo voditeljem takih društev, cerkvenim skladateljem in sploh duhovnom, ki se trudijo za preosnovo cerkvene glasbe v duhu katoliške cerkve. Omenimo naj le, da je Leon XIII. zelo cenil talent in neumorno delovanje blagega duhovna Frančiška Witta, predsednika nemškega Cecilijinega društva in glavnega pospeševatelja prenovljenja cerkvene glasbe na Nemškem. Leta 1883. je počastil sveti Oče znamenitega skladatelja Edvarda Stehleja, kapelnika katedrale Šentgalske z redom sv. Gregorija in mu tako poplačal njegove velike zasluge za povzdigo cerkvene glasbe na Nemškem in v Švici. Leta 1887. je imenoval Leon XIII. duhovna dr. Frančiška Haberla, ravnatelja šole za cerkveno glasbo v Reznem, znamenitega in učenega raziskovalca klasične cerkvene glasbe, članom papeške komisije, ki se peča po nasvetu Njegove Svetosti s pregledovanjem avtentičnih koralnih knjig. Sv. Oče je poleg tega še v posebnem pismu pohvalil marljivost tega duhovna pri izdajanju koralnih in drugih knjig, ki zelo pomagajo, da se utrjuje cecilijanski duh v cerkvenem petju.

Ne moremo si kaj, da bi ne omenili tudi sledečega dogodka. Ko se je v Galiciji v naši škofiji pod pokroviteljstvom škofa blagega spomina, Ignacija Lobosa osnovalo Društvo sv. Vojteha, ki se je posvetilo izključno le cerkveni glasbi, je prejel Leon XIII. vest o tem društvu s posebno prijaznostjo in naklonjenostjo; a ni poslal samo svojega apostolskega blagoslova, ampak je podelil z odlokom z dne 13. mal. travna 1888. udom našega društva celo popolen odpustek na dan, ko vstopi kdo v društvo, na dan sv. Vojteha, zavetnika društva, in na smrtno uro pod navadnimi pogoji.

5. Ne manj lep dokaz prave apostolske gorečnosti za povzdigo in izboljšanje cerkvene glasbe v celi katoliški cerkvi je to, da je sv. Oče obrnil svojo pozornost na klasična dela stare rimske šole, ki so jih ustvarili umetniki, kakor Palestrina, Orlando Lasso, Bernabe, Vittoria, Anerio, Lotti, de Croce in drugi znamenitejši mojstri iz XVI. stoletja. Te je postavil za zgled prave in vzvišene cerkvene glasbe in priporočil škofom, naj bi se kar najbolj potrudili, da pomagajo tem mojsterskim delom na kor svojih katedral. Tej želji in temu ukazu škofje tudi res ustrezajo. Kajti na Laškem in Nemškem, na Francoskem, v Belgiji, a tudi pri nas na Poljskem so dvignili iz prahu pozabljene rokopise onih starih mojstrov in jih začeli polagoma proizvajati na korih in v koncertih. L. 1893. je dokončala znana tvrdka Haertla in Breitkopfa v Lipskem izdanje dragocenih del Palestrinovih v 32 zvezkih in jih poslala kot jubilejni dar sv. Očetu v Vatikan, ki je praznoval ravno 19. svečana 1893. svojo škofovsko petdesetletnico. Sedaj izdaja ravno ta tvrdka dela Orlanda Lassa. Istotako so izšla tudi ravnokar krasna dela francoskih skladateljev pod nadzorstvom Aleksandra Guilmanta, dela španskih, avstrijskih in ogerskih skladateljev 14., 15. in 16. veka.

Duhoven dr. Jožef Surzyński, kapelnik katedrale v Poznanju, sedaj prošt v Koscjani in znani skladatelj jako dragocenih vokalnih skladb in skladb za orgle, obenem vnet pristaš dobre in razumne glasbene preosnove

v naših poljskih cerkvah, je izdal dosedaj štiri zvezke znamenitega dela „Monumenta musices sacrae in Polonia“, v katerih so cerkvene skladbe uzornih glasbenih mojstrov klasične dobe na Poljskem. Obsegajo posebno mašo za 4 glasove, ki jo je zložil duhoven Tomaž Szadka, dalje 8 napevov raznih skladateljev, kakor Nikolaja Zelańskega, Vaclava Szamatulskega, Sebastijana Felsztyńskega, duhovna Gorczyckiego, velikonočno mašo Martina Loopolita in znano mašo duhovna Bartola Pekielia iz l. 1669. Tu so skladbe, ki jih ceni glasbena kritika tako visoko, kakor dela Palestrinova in drugih mojstrov te dobe! skladbe, ki delajo čast glasbi poljske cerkve. Da so se pa rešili ti znameniti zakladi cerkvene glasbe iz morja pozabljivosti, moramo zahvaliti Leona XIII., ki je izpodbujal z očetovsko besedo raziskovalce cerkvene glasbe k temu zamudnemu toda plemenitemu delu. Prišlo je med svet mnogo veličastnih skladb cerkvene glasbe v Palestrinovem slogu, katere so posvetili sv. Očetu, zavetniku in pokrovitelju cerkvene glasbe.

6. Da izpopolnimo sliko blagonosne delavnosti Leona XIII. na polju cerkvene glasbe, naj omenimo še to, da se je ustanovila z vednostjo in dovoljenjem sv. Očeta prosinca l. 1901. rimska komisija za cerkveno glasbo. Pri tej komisiji so Filip Capocci, kapelnik lateranske bazilike, slaven po svojih znamenitih skladbah za orgle; dalje profesor Aleksander Parisotti, tajnik glasbenega liceja sv. Cecilije; dalje lazarist Mancini, ud liturgične komisije, prof. Rudolf Kanzler, ud papeževe arheološke komisije in Filip Mattoni, pevec na koru sv. Petra in profesor gregorijanskega petja na glasbenem liceju v Rimu. Ta komisija se zanima posebno za cerkveno glasbo v rimskih cerkvah in se trudi, da bi se proizvajalo gregorijansko petje kakor tudi večglasno in obenem inštrumentalna glasba dostojno in vzorno. Ker so pri tej komisiji tako imenitni možje, se smemo nadejati, da bo obrodila lepih sadov za večno mesto in za celi krščanski svet; upati smemo pred vsem, da prenehajo prepiri zaradi gregorijanskega petja, zaradi izdanj in načina, kako naj se proizvaja in da kmalu zavlada tako željno pričakovana edinost glede liturgično-glasbenih predpisov i v petju i v glasbi. Pričakovati smemo, da se velika misel Leona XIII. kako naj bi preosnovali cerkveno glasbo, izpremeni v velik čin, ki okraši čelo svetega starčka s zlatim sijem zasluge in slave. Naj bi dala božja Previdnost Leonu dočakati slavnostnega trenutka, ko bo prenovljena cerkvena glasba po vsem krščanskem svetu. Bila bi to vredna nagrada za njegove zasluge na glasbenem polju, ki zahtevajo, da ga prištevamo onim velikim papežem, ki jih imenuje katoliški svet zavetnike cerkvene glasbe, kakor so Gregor Vel., Leon II., Benedikt XIV. in Pij IX.

Koncem tega kratkega sestavka o Leonovi delavnosti na polju cerkvene glasbe izražamo le še željo, da bi se v našem kraju preosnova cerkvene glasbe, ki so jo začeli pred nekoliko leti, a ki napreduje žal, le počasi, v prihodnje razvijala hitreje po želji in v duhu Leona XIII.

Da bi se ta preosnova lažje uresničila, bi bilo primerno, da bi se ustanovilo v vsaki škofiji Cecilijino društvo, da bi imela vsaka škofija šolo, kjer bi se učili organisti in dirigenti cerkvenih korov, in da bi se naj učili v duhovskih semeniščih kleriki poleg gregorijanskega koralu tudi podlage ljudskemu petju, večglasnega petja in sploh cerkvene glasbe, četudi le v glavnih potezah.

Končno bi pripomoglo po našem mnenju preosnovi cerkvene glasbe tudi mnogo, ako bi napravili katerikrat v letu nabožne koncerte in proizvajali vzorne skladbe v škofovskih cerkvah, ako tudi le o posebnih slovesnostih cerkvenega leta. Dobro bi bilo, ako bi se začel izdajati poseben list, namenjen cerkveni glasbi, ki naj bi obveščal občinstvo o cerkvenih skladbah in njih kritiki, o glasbenem gibanju v domači deželi in celi katoliški cerkvi, o predpisih sv. cerkve glede cerkvene glasbe, o predpisih katoliške liturgije i. dr.; potem bi prav nič ne dvomili, da bi se ne povzdignila v naših krajih cerkvena glasba, ko imamo tako bogat zaklad v domačih narodno-cerkvenih pesmih, v dragocenih delih domačih mojstrov iz klasične dobe 16. stoletja, v mnogih sedanjih nadarjenih poljskih skladateljev in posebno v dobri volji toliko ljubiteljev cerkvene glasbe, duhovnov, učiteljev in organistov, ki se trudijo že dolgo vrsto let na vso moč, da bi povzdignili cerkveno glasbo v naši domovini.

Preosnova cerkvene glasbe v duhu sv. Očeta bi se na ta način hitreje uresničila, kakor se nadejamo, v čast in slavo naše domovine in v veliko veselje sv. Očeta in celi katoliški cerkvi.

Lotimo se torej dela z združenimi močmi, ne bodi nam žal ne časa, ne denarja, ne truda, da se podpira tako važna in sveta stvar. Vzljubimo cerkveno pesem, sveto in čisto pesem; kajti če je res, da narod, ki ima in ljubi svojo pesem, ne izgine nikoli, tedaj gotovo ne izgine narod, ki ljubi in poje poleg svoje domače pesmi tudi čisto in sveto pesem sv. cerkve, kateri je njen božji Ustanovitelj obljubil, da je ne bodo premagala peklenska vrata. Darujmo to čisti in sveti cerkveni pesmi in dajmo to pesem kot vreden dar velikemu papežu, ki je vsled svoje velike misli, velike besede in velikega čina v razgledovanje svetu že za dni svojega življenja in o katerem bo enkrat ponavljala Kristusova cerkev besede božjega modrijana; „Veliko jih hvali njegovo modrost, in ona ne bo nikdar pozabljena. Njega spomin ne bo izginil, in po njegovem imenu se bo popraševalo od roda do roda. Njegovo modrost bodo pripovedovali narodi, in njegovo hvalo bo oznanjevala srenja“. (Sirah 39, 12—14.)

Poročilo o slavnosti petindvajsetletnice »Cecilijinega društva« v Ljubljani dne 6. novembra 1902.

(Konec.)

Po slovesni sv. maši v stolnici so udeležniki odšli v veliko dvorano knežje in škofijske palače k slavnostnemu zborovanju. Dvorana je bila natlačeno polna gojiteljev in prijateljev lepe cerkvene glasbe. Zborovanje so počastili s svojo navzočnostjo med drugimi dostojanstveniki tudi društveni pokrovitelj, presvetli knez in škof dr. Anton Bonaventura Jeglič.

Predsednik gosp. prof. Gnjezda otvori zborovanje s prisrčnim pozdravom Presvetlemu, s pozdravom organistom, posebe še onim iz sosednjih vladikovin; pozdravi tudi vse druge prisotne prijatelje, cerkvene glasbe. „Vsi bodimo apostoli naše svete stvari!“ Presvetlega naprosi naj sporoči pozdrav,

poklon, udanost slovenskih cecilijancev sv. Očetu. Ob klicu: „Bog živi in ohrani našega sv. Očeta Leona XIII.“ zborovalci vstanejo in navdušeni ponavljajo „Živijo!“

Tajnik gosp. kanonik dr. Karlin pade — kot reče in medias res — kar v sredo z vprašanjem: „Ali smo opravičeni stopiti pred javnost s petindvajsetletnico?“ Odgovor: Da! Ker moremo pokazati

1. idealen namen: Sursum corda! Sami dvigajmo srca kvišku, dvigajmo tudi drugim!

2. lepe sadove petindvajsetih let. Pred 25. leti so bile čudne razmere, tako da so duhovniki sami prosili škofa, naj se skrbi za preporod cerkvene glasbe. In res se je 1877. 14. junija vršilo prvo zborovanje „Cecilijinega društva“. Mlado društvo začelo je izdajati list „Cerkveni Glasbenik“, kjer nakopičenega obilo gradiva bodisi glede teorije ali prakse, koliko dopisov, glasbenih prilog. Urednika z listom praznujeta 25 letnico. (Navdušeni klici: Živela!) — Društvo je ustanovilo tudi cerkvenoglasbeno šolo, kjer se je popolnoma izvežbalo teh 25 let 144 organistov, mnogim pa je mogla dati le podlago, na kateri so pozneje sami morali zidati. Neče hvaliti, a navede besede kardinala Missia: „Mi imamo orglarsko šolo — kje jo imajo v Avstriji? Tudi vsi trije učitelji orglarske šole praznujejo letos 25 letnico. (Navdušenje. Živeli!) — Društvo je dajalo svojim članom tudi darove.

3. Pokazati moremo lepe vspehe. Napravili smo velik korak naprej. a) Prodrlo je vseskozi prepričanje: Glasba v cerkvi mora biti dostojna, urejena po zahtevah sv. liturgije. Koncertna, plesna glasba ne onečaščaj cerkve. V tem lepi vspehi. b) Domača cerkveno-glasbena literatura se je ogromno namnožila.

Ledina je preorana, seme zakopano, treba se naprej truditi, da bo to seme res rodilo sad. Trije faktorji morajo tukaj delovati: duhovnik, organist in ljudstvo. — Kjer duhovnik vnet, je dobro. Dobro znamenje je, da je mlajših duhovnikov veliko vnetih za cecilijansko idejo. Glede organistov je treba skrbeti, da se preurede socialne razmere in se tako dvigne njih socialni in kulturni niveau. Ljudstvu je treba večkrat raz leco povdarjati, da je odlika za vsakogar, da sme peti na koru.

Sklepa: Trdno dajmo se skleniti! . . . Društvo izroči za prihodnost Presvetlemu in v imenu vseh obljubi: „Mi se ne ganemo od pastirske palice svojega škofa! Z Vami gremo do skrajnih mej! (Živahno odobravanje.) (Ves ta krasni govor priobčimo prihodnjič. Vredništvo).

Presvetli nagovori zborovavce nekako tako-le: V brevirju beremo „Cantantibus organis Caecilia virgo in corde suo soli Deo decantabat dicens: Fiat, Domine, cor meum et corpus meum immaculatum, ut non confundar“. (Ko je igrala [svatovska] godba, je devica Cecilija v svojem srcu pela edino Bogu rekoč: Naj bo, o Gospod, moje srce in moje telo neomadeževano, da ne bom osramočena.)

Pri njeni poroki z Valerianom se je glasila lascivna, razuzdana glasba. Cecilija je pa molila za čistost. Bog jo je uslišal, da se je ohranila neoma-

deževano in pridobila je celo svojega moža Valeriana in njega brata Tiburcija za Kristusa, da sta oba zanj dala svojo kri. Sv. Cecilija je pokroviteljica cerkvene glasbe, da vrača od cerkve lascivno glasbo. „Naj ostane čista moja melodija, pa tudi besede moje melodije“.

Tridentinski vesoljni cerkveni zbor je sklenil preurediti cerkveno glasbo. Po njega navodu sta se zlasti trudila sv. Karol Boromej in Palestrina in sta pod zavetjem sv. Cecilije zopet spravila v cerkve čisto glasbo. Toda ideja čiste glasbe je počasi opešala, otemnela. Še le v novejšem času se je zopet razvnel v srcih mož, vnetih za čast božjo, ogenj za čisto, sveto glasbo. Witt je oni mož, ki je pokazal pota, po katerih naj hodi cerkvena glasba. Pod njegovim vplivom se je začelo vse povsod prenavljati. Tudi med nami se je začelo gibati tista leta. Navdušeni možje so šli v Gradec k občnemu zboru nemškega „Cecilijinega društva“ in od tam so prinesli sveto navdušenje seboj. Kolik plamen je pač gorel v srcu onih mož, ki so pri nas začeli delovati na to, da bodi sv. glasba čista v besedi, čista pa tudi v napevu. Bile so težke razmere, nasprotovanja je bilo veliko na vseh krajih. A oni so branili idejo čiste glasbe in jo ohranili, da raste sedaj kot mogočno drevo in razteza veje po naši slovenski domovini. Zato res čast vsem trem gospodom. (Živeli!)

A tudi drugi so pri tem delovali. Ne smemo pozabiti gosp. profesorja Smrekarja, ki je prvi oživel te ideje, se vnel zanje in vnel tudi vse druge. Tudi drugi duhovniki delujejo mnogo, delujeta zlasti redovnika PP. Angelik in Hugolin z besedo in pesmijo. Za to idejo so stali škofje: Križostom, † kardinal Missia. Če bi teh ne bilo, težko, da bi bili oni možje prodrli, težko bi bili zmagali. Zato je res lepo, da je „Te Deum“ zložen v čast † knezu in škofu Pogačarju. (Živel! Slava mu!)

Še eno misel naj bodrimo: Sv. Cecilija je razširjala sveti plamen iz sebe na vun, pridobila je moža in svaka; ali bi ne mogel duh sv. Cecilije prešiniti tudi vse petje, vse življenje zunaj cerkve, ko se zlasti zdaj duhovniki toliko trudimo, da odstranimo oni sirovi, poganski duh? Ali naj nam cecilijanci ne pomagajo? Gotovo! Zato pa sprejmi duhovnik organista kot sina, vodi, varuj ga. Cecilijanski učenci naj se že v šoli navzamejo krščanskega duha, navdušenja za sv. vero. Potem se bo glasila lepa cerkvena pesem, razlegale se pa tudi lepe slovenske pesmi, odstranile pa se nesramne pesmi, ki se čujejo v času tmine. Kjer organist in duhovnik pomagata drug drugemu v to, tam se kažejo že lepi uspehi. Zato pa naj se društvo razcvita, naj raste!

Dal Gospod Bog, da bi šli vsi navdušeni domov na delo na trpljenje, da nova petindvajsetletnica pomore v čast božjo in srečo milega slovenskega naroda!

Predsednik se zahvali za navduševalne in bodrilne besede in prosi apostolskega blagoslova, ki ga navzoči prejmejo kleče. Ob enem se pokloni presvetlemu cesarju z željo, naj ga Bog blagoslovi in ohrani. (Trikratni živijo.)

Čast. g. Matej Štrakl, stolni koralist v Mariboru, odposlanec „Cecilijinega društva“ za lavantinsko škofijo, z vznesenimi besedami naznani, da je poslan, da pozdravi, se zahvali in veseli z onimi, ki so pred 25 leti začeli s trnjevim vencem, a so sedaj venčani s srebrnim jubilejem. Velikansko je

bilo delovanje „Cecilijinega društva“ ljubljanskega, ki se je raztezalo tudi na sosednje dežele, da lahko rečemo o njem kakor beremo v brevirju o sv. Ceciliji, da je služila Bogu kakor pridna čebelica. Naj društvo le ostane tako in tako marljivo deluje. — —

Takoj nato se je vršil v isti dvorani občni zbor.

Predsednik povabi tajnika naj poda poročilo.

Tajnik pove, da je bilo od zadnjega občnega zbora 8 odborovih sej, kupil se je nov klavir. Zlasti je bil lep sestanek v Zatičini. Društvo je izgubilo sledeče člane in posebne prijatelje: prošta Jarca, ki je bil njega prvi in dolgoletni predsednik; Karola Ljudevita Hudovernika in prof. dr. Jožefa Pavlica.

Iz poročila blagajnika g. Jos. Šiška, kn. šk. kancelarja smo zvedeli, da ima društvo — ogromno svoto 9 K 46 h prebitka! Sicer da je poslal vabilo vsem duhovnikom po škofiji, naj pristopijo društvu kot udje, pa se niso odzvali.

Vodja orglarske šole g. prof. Ant. Foerster, poroča da se je od zadnjega občnega zbora šolalo poprečno 20 učencev vsako leto. 20 učencev je šolo dovršilo, med temi 3 z odliko. Štajercev zdaj več ne sprejemajo, ker imajo sami orglarsko šolo. Zahvali se gg. tovarišema g. prof. Gnjezdu in P. Angeliku za podporo.

Nato prebere tajnik pozdrave, ki so jih poslali:

Orglarski učenci iz Maribora.

Gosp. Ign. Čížek, nadučitelj v pokoju.

Celjske farne pevke.

Pevke sv. Jožefa v Celju.

Glasbena Matica po g. prof. Gerbiču.

P. Hugolin stavi glede farnih cec. društev sledeči nasvet: Slavn. zbor naj sklene modificirati pravila, da naj se pod okriljem „Cec. društva“ ustanovljajo tudi farna „Cec. društva“. Pove tudi kaj naj se spremeni. — Zborovavci sprejmo ta predlog in ga izroče odboru „Cec. društva“.

G. župnik Trpin predlaga naj bo vsaka farna cerkev ud „Cecilijinega društva in naj bo naročena na „Cerkv. Glasbenik“.

Volitve. Predsednik naznani, da se izvrši volitev.

G. župnik Trpin predlaga naj se voli soglasno dosedanji zasluzni odbor. Zborovavci z navdušenjem pritrdijo in soglasno volijo per acclamationem dosedanji odbor.

Predsednik se zahvali za zaupanje in prosi blagohotne podpore in poročil o cec. gibanju in zaključi občni zbor.

Popoldne ob polu 3 smo se zbrali pri čč. oo. frančiškanih da počastimo Jezusa v presv. R. T. in da ob enem tudi poslušamo prenovljeno petje in prenovljene oziroma izpopolnjene orgle.

Petje je bilo res lepo, fino. Vsa čast organistu!

Orgle so po tej izpopolnitvi gotovo ene prvih, če ne prve na Kranjskem. Našla sta se dva mojstra, ki sta oba dala to kar sta imela in znala najboljšega. O orglanju g. Foersterja je škoda da bi zgubljal besede, saj se njegova precizna igra tako ne da dovolj dobro označiti.

Zvečer smo se zbrali na prijateljskem sestanku, ki se ga je udeležilo mnogo odličnih prijateljev cerkv. glasbe, naj omenim le g. kanonika dr. Karlina, g. prof. Gnjezda, g. prof. Foersterja, g. prof. Gerbiča, g. dekana in dež. poslanca Arkota, g. dekana Žlogarja itd. itd. Razvila se je živahna zabava z petjem in igranjem. Za petje so poskrbeli vrli šentviški cerkveni pevci, za igranje g. Lokan, organist v Šmartnu pri Litiji; izborno je bilo tudi solopetje gospice Maličeve, ter igra na gosli orglarskega učenca Hejbala, ki ju je spremljala na pianinu gospica Ronerjeva. Tudi orglarski učenci so se izborno držali, ravnotako je bil kaj dober improviziran moški zbor organistov.

Med govorniki so se posebno odlikovali g. dr. Karlin, g. župnik Aljaž, ki je jako spretno izvrševal nalogo stoloravnatelja, g. dekan Arko, g. prof. Gnjezda, g. prof. Foerster, ki se je spominjal burne preteklosti, g. dr. Lampe, ki se je oziral na slabe gmotne razmere organistov, g. prof. Gerbič, ki je s svojo šaljivostjo posebno zabaval navzoče, g. dekan Žlogar, ki je nazdravil rodbini g. prof. Foersterja in posebno gospe prof. Foersterjevi. Sploh je bil večer, kakor cel dan, da ga nikdar ne pozabimo — Bog daj še veliko takih dni, Bog daj in sv. Cecilija, da seme, ki je bilo ta dan sejano vzkali, vzraste, vzcvete in rodi stoteren sad!

Fr. Kimovec.

Kakó naj se upravijo gmotne razmere glasbenikov po poklicu.

Neumorni boritelj za zboljšanje razmer v glasbenem poklicu, g. Bohumil Kašpar vodja cerkvenega kóra v Dašicah na Moravskem, se je kot tajnik društva „Jednota česko-slovanskyh fideľtů kůrů, kapelníků, varhaníků a majitelů hudebních škol“ obrnil do društva slovenskih naših organistov, a ni dobil niti na češki, niti na nemški dopis nobenega odgovora. Zato priobčujemo na njegovo željo nekaj dat iz delovanja gori omenjenega društva. Po večletnem delovanji se je sestavil načrt zakona, ki se bode po vsem Avstrijskem razposlal, da se z njim Čehi, Poljaki, Slovenci, Nemci itd. skupno obrnejo do merodajnih faktorjev. Le tako se da kaj doseči. Predlog gospoda Hausmanna, da se izposluje osebni davek, se je opustil in vpeljal drug predlog, po katerem bi revni župljani ne bili čisto nič zadeti.

Sledi nekaj nasvetov, kako bi se upravit državni zakon. Mi se tu oziramo samo na oddelek organistov in cerkvenih pevovodjev: 1. Župnije 3000 prebivalcev naj imajo posebnega cerkvenega pevovodja; župnije 10 000 prebivalcev še posebnega organista. 2. Plača bodi prvim ondi, kjer je samo eden duhovnik, 1000 kron; pri dveh duhovnikih 1200 kron, pri več nego dveh pa 1600 kron. Plača organistov znašaj v prvih dveh slučajih za 200 kron, v drugih za 400 kron manj nego pri pevovodjih. Plača kapelnikov stolnih cerkvá ali katedral bodi 3000 kron, posebni organist torej 2600 kron. Kjer so plače uže zdaj večje, naj ostanejo. 3. Plačuje se iz cerkvene blagajnice; kjer ne dostaja, naj se doplača iz konkurence, kar napravi vsak mesec anticipando davčni urad po odbitem znesku za penzijski fond. 4. V plačo se smejo vštevati naturalni redni dohodki, nikakor pa ne „štola“ in zneski iz fundacij; pri ustanavljanju le-teh naj se odslej ozira na pevovodje ali organiste. 5. Pri službah božjih ne sme v cerkvi niti zastoj niti za plačo sodelovati tuj zbor namesto domačega brez dovoljenja cerkvenega pevovodje. 6. Za potrebščine kóra (muzikalije, strune itd.) bodi odločena od vis. část. ordinarijata primerna letna svota. Točke 7. do 13. obsegajo postranske zasluzke, domovinsko pravico, imenovanje itd.

Druge nadaljne točke zakona se tičejo kapelnikov in glasbenih šol. Na koncu vsega zakona stojé še splošne točke. 1. V glavnih deželnih mestih naj se ustanové glasbene zbornice. 2. Za to naj se skliče enketa. 3. Pri teh zbornicah bodi ustanovljen penzijski fond.

Godspod Buhumil Kašpar bode hvaležno sprejel vsak nasvet od koderkoli.

A. F.

Dopisi.

Iz Idrije, dne 1. decembra. Tudi letos smo praznik sv. Cecilije slovesno obhajali. Kolikor je bilo mogoče oprostili so se pevci svojih službenih dolžnosti, da so zamogli priti ob 7. k skupni peti sv. maši. Bili smo skoraj polnoštevilni na koru, blizu 35 grl je prepevalo čast zaščitnici cerkvenega petja. V torek dne 25. novembra pa smo imeli koncert z godbo in petjem. Po osem točk bilo je za vsacega na programu, izvrševal se je 3 ure od 8. do 11. Če Vam navedem le nekatere točke, kakor Ferjančičevo „Predica“ za 5-glasni ženski zbor, Foersterjevo „Ljubica“, za veliki mešani zbor, Vogel-nove „Cigani“ za moški zbor, boste gotovo rekli: Tu je bilo treba že precej skušenj, preden ste se drznili s tako dolgimi in težkimi proizvodi pred razvajeno občinstvo. Res pridni smo bili, saj smo tudi znali, da bode med poslušalci več strokovnjakov v glasbi, in da nas bodo hudo na piko vzeli. To so tudi storili, a njih kritika nam ni naredila nobene pike, prav zadovoljni so bili z nami.

Novi naraščaj mladih pevcev je pri eni točki prvič nastopil skupno s stariim zborom. Bil je precejšen krog, prikupljiv očem. Ako bi bili še pevke Marijine družbe, ki večkrat same v cerkvi pojo, zbrali ta večer, bi bil brojil mešani zbor 70 pevcev in pevk. A ker sta nova naraščaja šele leto dni pri rednih pravilnih pevskih vajah, ni bilo mogoče za take težke skladbe izuriti novih moči. Morda drugo leto nastopimo skupno vsi oni, ki posamezno tudi delujejo na cerkvenem koru. Bode nas impozantno število, ako nas Bog ohrani pri zdravju in dobri volji.

Sredi koncerta pozdravi g. dekan v kratkem nagovoru navzoče. Vsebina bi bila nekako ta-le:

Že stara idrijska šega je. svoj god bolj slovesno praznovati. Godovnjak isti dan ne zamudi zjutraj sv. maše, ob poludne si privoči kaj boljega in na večer jo zavije v gostilno, ako mu denarna sredstva pripuste. Cerkveni pevci smo bili pretečeno soboto godovi. Imeli smo sicer zjutraj slovesno sv. mašo z godbo in petjem, a da bi jo bili tudi v gostilno zavili, branila sta nam dva vzroka. Bila je sobota, in ker se pri koncertu človek dalj časa zamudi, bi nam bilo težko nastopiti v nedeljo zgodaj pri božji službi. Da bi bili glasovi kaj hripavi, bi se lahko slišale radi tega kake nepotrebne opazke. Drugič je bila tudi dvorana oddana nekaterim ženitvanskim gostom. Toraj ob istem času nismo mogli biti v teh prostorih, ker bi take goste motili pri njih „dideldaja hopsasa“. Zato smo morali drugo točko svoje godovne odložiti na današnji večer.

Godbo in petje imamo nocoj na programu. Koliko moč in vpliva ima pravo petje za izobrazbo duha in zlahtnenje sreca pač ni treba še posebej povdarjati. Pregovor pravi: umetniki blagi blažijo narod. Umetnik je pesnik, ki vzvišeno idejo spravi v krasno obleko blagodneče pesmi; umetnik je skladatelj, ki tej pesniški ideji vstvarja melodijo, jo z raznimi akordi obda in združi vse v harmonično celoto, vse pa kar sta pesnik in komponist umetno napravila, prednaša pevec. Od tod ista moč in sila, ki nas tako prevzame, da nehote ljubimo in radi poslušamo lepo petje. Grški Homer pripoveduje o junaku Odiseju, da je moral v čolnu privezati svoje tovarše, da niso poskakali v morje in plavali na otok, iz katerega se je slišalo vbrano petje. Znani pesnik unema ljudi, naj se radi pridružijo onim, ki radi pojo; ti jim bodo dobri sosedje, saj „Böse Menschen haben keine Lieder“. In sv. pismo tudi pravi, da se bode po nebeskih pokrajinah razlegalo petje, ker bodo tam zbrani le dobri, popolni ljudje. Zato govornik z veseljem, porabi današnjo priliko in se zahvali svojemu mnogoštevilnemu pevskeemu zboru za trud in vnemo, ko se tako rad in prostovoljno udeležuje pevskih vaj. Zahvaljuje se v prvi vrsti tudi veleslavni c. kr. rudarski direkciji, ki blagohotno prepušča telovadno dvorano za pevske skušnje. Zahvali se tudi vsem obiljnim zbranim, ki so nas počastili s svojo navzočnostjo. Vsem kliče z radostnim srcem: Bog Vas živi! Na zdravje!

Iz Špitaliča. Nevedoč da se je lansko leto na sestanku Cec. društva v Zatičini izvolil pripravljalni odbor za podporno društvo organistov za Kranjsko, sem tedaj z dvema gg. tovarišema govoril o tej stvari, da bi se ustanovilo prepotrebno društvo za Kranjske organiste. Vsled tega smo v „Slovenca“ prijaviili članek ali povabilo k sestanku, ki se je vršil dne 7. avgusta t. l. v „Katoliškemu Domu“ v Kamniku. Prišel je dan sestanka. A žalibog! Bilo nas je vsih skupaj samo sedem. Da se pa zamore število sedem res potrditi, moramo se zahvaliti častitemu gospodu kaplanu iz Stare Loke Stazinskemu, ki se ni ustrašil truda in stroškov ter prišel nas s svojim, za dobro stvar navdušenim govorom spodbujati, da se naj združimo. Častiti je tudi nam obljubil, da se hode vedno in povsod potegoval za naš zapuščeni organistovski položaju ter zastavil vse svoje moči v to, da se ustanovi na Kranjskem podporno društvo za organiste. To je požrtvovalnost. Tacih gospodov mi potrebujemo na naši strani, in potem bi bilo v par mesecih ustanovljeno „Društvo za organiste na Kranjskem.“

Nadalje: Kaj smo hoteli storiti, ker nas je bilo tako malo. Samo na uro gledat hoditi v Kamnik je predaletč. Pričeli smo tedaj (če nas ravno tako malo), poljubna razpravljanja vsak po svoje. Ko je šlo proti koncu našega sestanka, tedaj se oglasi g. Hribar ter predlaga, da se naj izvoli pripravljalni odbor. Tedaj se oglasi k besedi g. tovariš Jerman ter pove, da je bil tak odbor že izvoljen lansko leto v Zatičini na sestanku Cec. društva. V nadi da omenjeni odbor prične s svojo nalogo, nismo tedaj glasovali, ampak smo stvar prepustili omenjenemu odboru.

Takoj po shodu sem se pismeno obrnil na gospoda N. N. ki je tudi v tem odboru, in prijazni gospod je odgovoril: da je res pripravljalni odbor izvoljen, da pa do sedaj še ni nič storil, pač pa hoče poskusiti to na slavnosti 25letnice Cec. društva v Ljubljani. Zopet upanje, da se takrat razvije živahna agitacija za društvo.

Slavnost je minula, a ž njo je tudi odplul naš up; saj na shodu petindvajsetletnice ni nobeden še v misel o našem društvu ne vzel. Zatorej dragi tovariši! Sedaj vidite, ako se ne bode te sami potrudili v to; da se drugi tudi ne ho. Dovolj je jasno. Li res ni za nas zapuščeni organistovski stan nobene pomoči več? Je-li res nemogoče da se ustanovi podporno društvo za kranjske organiste? O dragi! Lahko. Ni treba nič drugega kot sloge; in takoj je društvo na nogah. Poglejmo druge stanove. Od visociga do najpriprostejšega delavskega stanu, se vse organizuje in združuje. In ravno v tem je moč in napredek. Zatoraj, združimo se tudi mi. V slogi je moč!

Marsikateri je pač že rekel, sem ga tudi sam slišal: Podporno društvo organistov ne bode obstalo — ne more biti. Kakšno pa, kaj pa je vzrok da bi to društvo ne moglo obstati? Naj blagovoli stvar razložiti, pojasniti, hvaležni mu bomo. Dragi gg. tovariši na Kranjskem! Ako imate resno voljo da se ustanovi podporno društvo organistov za Kranjsko, — pričnimo! Pravila kakor mi je znano, ima že pripravljena častiti gosp. kaplan I. Bernik na Vrhniki in jaz tudi. Kar v pravih društvenikom ne bi ugajalo, se bode na I. Ustanovnem shodu popravljalo. Jaz rad z veseljem zastavim vse svoje moči v to, da se ustanovi to prepotrebno društvo in naj si bo še toliko truda. Kdor izmed gg. tovarišev je zato, naj se oglasi pri podpisanemu pismeno do 15. januarja 1903, da se uvidi, jeli pričeti z delom ali ne. (Blagovolite prebrati članek „Kako naj se upravijo gmotne razmere glasbenikov po poklicu.“ str. 100 tega lista. Vr.)

Franc Starc, organist.

Breznica na Gorenjskem. Odkar sem poročal v „Cerkv. Glasbeniku“, sem ustanovil nov moški zbor, ki šteje 14 grl. Zdaj že prav dobro popeva in z mešanim zborom tudi nismo zaostali, ampak vedno napredujemo.

Ker imamo slabe stare orgle, z majhnimi nelepimi registri, zato pojemo veliko brez orgel, posebno moški zbor. Orgle seveda podpirajo petje, napolnijo harmonijo, vendar ne morejo tega izraziti kar živi glas. Zato bi jaz vsakemu organistu priporočal, če ima slabe orgle, in močan zbor, da se poje brez spremljevanja. Slabi nelepi registri tudi preveč pokrijejo umetno anticipacijo (izpeljavo) posamnih glasov, peveci pa se bolj navadijo na dirigenta, in veliko lepše proizvajajo skladbo.

Malokatera cerkev ima toliko in lepih muzikalij kot naša Ima 19 latinskih maš, veliko gradualov in ofertorijev od raznih skladateljev, ves „Cerkv. Glasbenik“ skozi celih 25 let; ima

večinoma vse skladbe od Foersterja, P. Angelika, P. Hugolina, Hladnika in od družih domačih in mnogih tujih skladateljev. Zato pa se imamo v prvi vrsti zahvaliti č. g. Janezu Tavčarju nekdanjemu tukajšnjem kapelanu, in pa sedanjemu č. g. župniku Tomažu Potočniku.

Ker je naš č. g. župnik jako vnet za cerkv. glasbo, zato upamo, da dobimo tudi kmalu nove orgle.

Dasi pa (hvala Bogu) zares dobro napredujemo s sveto cerkveno glasbo, tudi lepih narodnih pesmi ne pustimo pri miru, ker imajo pevci potem še večje veselje.

Če pogledam v spominjsko knjižico, vidim koliko dobrega je storila naša orglarska šola, in naš „Cerkv. Glasbenik“, da se že skoro po vsih krajih oživilja dobra glasba; vendar žal, da se še nahaja tudi taka fara, ki ima takega organista, da ne časti s svojim igranjem in petjem Najsvetejšega, ampak ga žali. Ker je pa dotični g. župnik jako vnet za lepoto cerkve, zato upamo, da bodo tudi v tej župniji kmalu za cerkveno glasbo nastali boljši časi.

Veokrat mi je dana priložnost iti k Mariji Pomočnici na Brezje in slišati tamošnje krasno petje. Vsa čast g. organistu I. Bolétu!
Lovro Hafner, organist.

Razne reči.

† Nj. emin. kardinal Kajetan Aloisi-Masella je na praznik sv. Cecilije v Rimu vsled kapi umrl. Rojen l. 1826. v Pontecorvo na Rimskem, v mašnika posvečen l. 1852 prišel je duhoviti in krepstini prelat leta 1877 kot nuncij v Monakovo in imel leta 1878 z Bismarkom oni imenitni sestanek, katerega posledica je bil mir med sv. stolico in pruskim kraljestvom. Leta 1887. postal je kardinal ter še isto leto po smrti kardinala Bartolinija bil imenovan prefektom odbora za sv. obrede (S. R. C.). Na tem mestu zavzel se je rajni z vso odločnostjo za „librichorici Ecclesiae“, spisal obširno spomenico, na katere podlagi je zato sklicani zbor kardinalov l. 1894 sestavil znani dekret „Quod S. Augustinus“, ki so ga potrdili sv. Oče Leon XIII. L. 1897 so papež rajnega poverili s temeljito reformo rimske datarije; in bržkone je to delo povzročilo smrt sicer zdravega moža. Bil je tudi pokrovitelj cerkve S. Maria de Anima v Rimu. R. I. P.

— Cerkev sv. Cecilije v Reznu je bila v nedeljo sv. rožnega venca, dné 5. okt. slovesno blagoslovljena. Dva dni prej je bila cerkvena oprava, mašna obleka, cerkveno perilo, vezanine in dr., vse zgolj darovi domačih in tujih dobrotnikov na 10 nizah razložen, ki so po svoji množini in lepoti čudenje in veselje vzbujali. Preden so se vrata krasne romanske cerkve občinstvu odprle, poskušali so zvonove po raznih kombinacijah in na zadnje vseh (5) C, d, e, g, a. Mojster kanonik M. Haller pa je na podlagi te teme zložil 5 glasno mašo sv. Cecilije na čast, ki se je v tej cerkvi pela v praznik njene zavetnice.

— Kamorni pevec, gosp. Naval-Pogačnik, naš rojak, prej član dvorne opere na Dunaji, nastopi prihodnje leto engagement na veliki operi v Parizu z letno plačo 90 000 fr. Pred kratkem je pel na povabilo romunske kraljice Elizabete (kot pisateljica znana pod imenom Silva Carmen), v Bukareštu. Kralj je priznal Navalovo umetniško petje s tem, da mu je podelil častniški križec romunske krone, kraljica pa mu je podarila svojo sliko, na katero je napisala nekoliko vstic.

— Gospod Anton Foerster ml, priznani virtuoz na glasoviru je dné 3. in 18. dec. t. l. koncertiral v Bösendorferjevem salonu na Dunaju z nenavadno sijajnim uspehom. Izvajal je Bach-ove, Beethovenove, Chopinove in Lisztove skladbe. Dunajsko glasbeno občinstvo je, kar se tiče koncertov, zelo razvajeno in izbirčno; tem častnejše je za umetnika, da so ga poslušavci slavili z glasno pohvalo in burnim ploskanjem. Nemški kritik piše o njem: „Ukusnega, kakor je bil spored, skazal se je tudi igravec sam, kateremu se glede tehnike ni treba bati nobenega tekmeča“. — Čestitamo.

Oglasnik.

Petero Božičnih pesmi za solospreve, mešan zbor in orgle zložil Ign. Hladnik op. 44. V Ljubljani. Tisek Katoliške tiskarne, založil skladatelj. Cena partituri 1 K 20 h. Pri jaslicah bodejo se te pesmice, prav prijetno poslušale; ker so, kakor skladatelj sam naznanja, po načinu njegovega opusa 18. zložene, besede št. 3. in 4. so iz „Cecilije“ posnete. Pri prvem stavku 3. pesmi je gotovo pri sklepu izpadel v soprano „fis“ (1/4) ali pa mar misli skladatelj, da naj se poje v sopransolu „fis—e“ (2 osminki)? Nelepa kvinta med sopranom in basom od 3. do 4. takta v št. 5. se popravi, ako v 4. taktu stoji „f“ (s piko!) za oktavo više.

O sacrum convivium. Pesmi od sv. obhajila in presv. Srca Jezusovega za moške glasove uglasbil Danilo Fajgelj op 237. Z dovoljenjem v. č. kn. ndš. ordinarijata v Gorici. Založil skladatelj, tiskali Blasnikovi nasledniki v Ljubljani. Cena zvezku, ki obseza 24 števil, je samo 1 K. Razun enega $\frac{1}{2}$ v 4. taktu 12. pesmi, ki si ga vsak pevec lahko misli, je celi zvezek vzorno korektno zložen in avtogrofovan. Toda ne samo to, pesmi so tudi lepe in raznega značaja, da bodejo pevci vse točke z veseljem peli zaradi gladkega zloga in primerne obsega posameznih glasov. Edino v št. 20 nam ne dopade modulacija v E-dur; e-mol bi bil prav lep in korekten, kar se prenaredi, da se križci pred „g“ zbrisejo in na besedo „raj“ postavi C-dur-trizvok (oba tenora dobita „e“) Kjerkoli poje v cerkvi moški zbor, naj si naroči te lepe zvezke (posameznih glasov ni treba izpisavati); a tudi ženskim zborom služijo te vzorne pesmi v spodbudo prave pobožnosti. Dobivajo se pri skladatelju v Gorici, gosposka ulica 14.

Listnica vredništva prilog.

G. I. G. „Tantum ergo“ je plitva skladbica; „Elegerrunt“ se mora dostojneje izražati, ne z melodijo „Kje so moje rožice!“ Iz „Ave Maria“ bi se moralo stoprav kaj narediti. — Mnogim častitim gospodom na vprašanje: Čemu odgovarjati? Ako se tako osebno mnenje objavi, postane po eni strani naivno, neumno, po drugi pa razžaljivo, predrzno.

Vabilo k naročbi.

Z današnjo številko leži pred nami dovršen 25. letnik „Cerkvenega Glasbenika“. Koliko da je storil naš list skozi dolgih 25 let, o tem ne bomo sodili sami; sodijo naj zlasti oni, katerih spomin o kakovosti cerkvene glasbe v deželi sega nazaj več kot 25 let. Le toliko more vredništvo z mirno vestjo javno izpovedati, da mu je bil vedno od prvega začetka do danes pred očmi in v srci namen „Cecilijinega društva“ samega, čigar glasilo je „Cerkveni Glasbenik“, namen: povzdigniti in pospeševati katoliško cerkveno glasbo v smislu ter duhu sv. cerkve, na podlagi cerkvenih določeb in ukazov. Če se je v tem smislu kaj zgodilo, imamo se poleg pomoči božje zahvaliti v prvi vrsti čč. gospodom sotrudnikom, kateri so se brinili za to, da se je list obranil in uspeval. In te blage podpore prosimo tudi za prihodnje, da ne zaostanemo, ampak napredujemo. Zagotovljeni smo, da ta naša prošnja ne bode ostala neuslišana. Zahvaljujemo pa tudi vse gg. naročnike za njih gmotno podporo; naj nam ostanejo zvesti ter skušajo pridobiti listu novih naročnikov-plačnikov. „Cerkveni Glasbenik“ ostane po svoji zunanji obliki tudi v l. 1903 tak kot doslej; izhajal bode po enkrat na mesec in veljal za celo leto **4 krone**; udje „Cecilijinega društva“ in cerkve ljubljanske škofije ga dobé za **3 krone**. Naročnina naj se pošilja po priloženi poštni nakaznici

*Uredništvu in upravništvu „Cerkvenega Glasbenika“
v Ljubljani.*

Današnjemu listu je pridana 12. števil. prilog.

Odgovorni vrednik lista Janez Gujezda. — Odgovorni vrednik glash. priloge Anton Foerster.
Zalaga Cecilijino društvo. — Tiska Zadružna tiskarna v Ljubljani.